

אין עוד מלבדו
על יחיד ומיוחד

בית שלמה

פר' יוארץ הד' השנים כסא' ודארץ' הדם רגלי' אי' זה בית אשר תבנו לי ויא' זה מקום מנוחתי

לעילוי נשמת

רחל אמנו
מרח הרב עובדיה יוסף ב"ר יעקב וגורג'ה
הרה"ק רבי ישראל מרוזין ב"ר שלום
שכנא
מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מור"ר סבי ר' ברוך חיים ב"ר אליעזר
מור"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה דב
הרה"ק ר' קולונימוס קלמן שפירא
הרה"ק רבי ישכר דוב
בעריש מואלברוז ב"ר משה
הרה"ק רבי אליעזר מדויקוב ב"ר נפתלי
צבי

פר' נח תשפ"א

גליון 220

נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת
התפילה וקריאת התורה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלקים התהלך נח" (ו', ט')

רש"י – "אלה תולדת נח נח איש צדיק. הואיל והזכירו ספר בשבחו, שנאמר (משלי י', ז) זכר צדיק לברכה. דבר אחר ללמדך, שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים"

שכאשר האדם מדבר ע"י הבל פיו מוציא הוא חום מפיו ויפת רומז על המעשה שכן מובא כי מבניו של ית בנו את בית המקדש השני ועוד יפ"ת ר"ת ידיו פועלות תורה וכן ר"ת פעל ידיו תרצה וע"י שהיהודי מקיים את המצוות בכל השלבים הנ"ל נעשה חובתו בקיום המצווה ר"ת נ"ח

עפ"י פירושו של רש"י יוצא כי תולדותיו של נח רומזים על קיום המצוות וידוע כי כאשר אדם מקיים מצווה הוא צריך לעשותה במחשבה דיבור ומעשה וניתן לראות את שלושת השלבים הנ"ל רמוזים בשמות בניו של נח ש"ם ר"ת שם מחשבתו רומז על מחשבה חם רומז על דיבור שכן בידוע

"ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ" (ו', י"ג)

מאי חבר הוא לאיש משחית א"ר חנינא בר פפא חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית את ישראל לאביהם שבשמים" ומובא בשו"ע או"ח סימן ע"ד שאין לברך אם רואה את הערוה יוצא שאם בזמן נח כל הארץ היתה מלאה ערוה א"כ לא יכלו הם לברך א"כ יוצא שהם אכלו ושתו בלי ברכה כלומר גזלו את הקב"ה וזה שנאמר לא נחתם גור דינם אלא על הגול וזהו גם ענין ע"א המוזכר אבל נח שהיה מתבודד בבניית התיבה ולא ראה את הערוה אשר היתה בארץ כן יכול היה לברך וזהו מה שמשבחו רש"י "הואיל והזכירו ספר בשבחו, שנאמר (משלי י', ז) זכר צדיק לברכה"

רש"י במקום מפרש "כי מלאה הארץ חמס. לא נחתם גור דינם אלא על הגול" ואילו בפס' י"א כותב רש"י בפירושו למילה ותשחת לשון ערוה ועבודה זרה ונשאלת השאלה מה הקשר בין שהיתה כל הארץ ערוה לבין ענין הגול וניתן להסביר את הענין בס"ד עפ"י הגמרא בברכות (ל"ה, ע"ב) "א"ר חנינא בר פפא כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו גזול להקב"ה וכנסת ישראל שנא' (משלי כח, כד) גזול אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנא' (דברים לב, ו) הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנא' (משלי א, ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך

"והקמתי את בריתי אתך ובאת אל התבה אתה ובניך ואתך" (ו', י"ח)

בטהרה אף הקב"ה היה מטהר את הפירות מטעם רע וריח רע" עפ"י זה מובן מדוע היה צריך הקב"ה לברית מיוחדת לפרות בזמן נח שלא ירקיבו כיוון שבאותו דור היו רשעים וכל הארץ היתה מלאה ערוה וטומאה דבר שמשפיע על פרות הארץ לכן היה צריך נח ברכה מיוחדת על הפרות שלא ירקיבו ולא יהיה להם ריח רע שכן היו באותו דור רשעים שהם משפיעים על מצב פרות הארץ

רש"י הקדוש מביא את דברי מדרש רבה "ברית היה צריך על הפרות שלא ירקבו ויעפשו ושלא יהרגוהו רשעים שבדור" ניתן בס"ד לקשור בין שני הדברים שהיה צריך בשבילם ברית מיוחדת על פי דברי המשנה בסוף מסכת סוטה (פרק ט משנה י"ג) "רבי שמעון בן אלעזר אומר, הטהרה נטלה את הטעם ואת הריח" ומפרש רבנו עובדיה מברטנורא זי"ע "הטהרה בטלה את הטעם – טהרה שפסקה מישראל, בטלה טעם הפירות וריחם. שבזמן שהיו ישראל טהורים ועוסקים

"ויעש נח ככל אשר צוה אתו אלקים בן עשה" (ו', כ"ב)

ידוע כי כל ענין בניית התיבה היה כדי שהאנשים ישאלו את נח מדוע הוא בונה את התיבה ואז יספר להם נח כי הקב"ה עתיד להביא מבול לעולם ויש לחזור בתשובה כדי להינצל מהמבול. ניתן ללמוד בס"ד ממעשה נח את הדרך בה אפשר להחזיר אנשים בתשובה שכן הזכרנו כבר במקום אחר את דברי האדמו"ר מצאנו קלויזנבורג זי"ע על המאמר אם דומה עליך הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיהו עם דגש על יבקשו היינו שהתלמיד צריך לבוא אל הרב ולא שהרב יבוא אל התלמיד ענין זה ניתן ללמוד ממעשה נח שכן הקב"ה ציווה את נח לבנות תיבה במקום מוגדר ואנשים יבואו אליו להתעניין במעשה בניית התיבה וע"י כך יחזרו בתשובה ולא ציווה אותו הקב"ה לפתוח במסע הרצאות ברחבי הארץ על מנת להחזיר את האנשים בתשובה מכאן ניתן ללמוד את היסוד כי יש צורך שהאנשים יבואו אל הרב ולא שהרב יבוא אל התלמיד והבן

"ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם – ויאמרו איש אל רעהו הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ויהי להם הלבנה לאבן והחמר היה להם לחמר" (י"א, ב' – ג')

הם בחרו דווקא להתחיל לבנות בבקעה שהוא מקום נמוך שרק משם ניתן להגיע לשמים השני הרי ידוע שהם רצו כביכול להלחם בקב"ה ואז לברוא תורה חדשה שתתאים להם ולכן אם לוקחים את שמו של קדוש ברוך הוא ר"ת קב"ה ומוסיפים ע' היינו שבעים פנים חדשות לתורה יוצא בקעה היינו שהמילה בקעה רומזת על כוונתם לעשות כביכול מלחמה עם הקב"ה ולברוא תורה חדשה וזהו נלבנה לבנים שידוע שלבנה היא נוטריקון לשון בונה

ענין זה של בניית המגדל אומר דרשני כיוון שאם מטרם היתה להגיע לשמים הם היו צריכים לבנות את המגדל על הר גבוה ולא בבקעה שהיא מקום נמוך שאז יש להם לעבוד יותר קשה כדי לבנות מגדל גבוה שיגיע לשמים אלא לענ"ד שענין זה בא לרמוז על כמה עניינים הראשון שאם אדם רוצה להתחיל לבנות את עצמו רחנית ולהגיע למדרגות גבוהות הוא צריך להתחיל במידת הענוה ולבוא במקום נמוך שמשם ניתן לבנות לגובה בחינת סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ולכן

ברוחניות הוא כסדר בניית מגדל בבל לבנה שמדברים דיבורים לא טובים ושומעים דברים לא טובים ונשרפה ואז נעשים רפויים ממצוות ומעשים טובים ואז משתלט על האדם היצה"ר המכונה אבן לאחמ"כ האדם משתקע בחומריות ובהבלי העולם הזה ואז הוא לא יכול לקבל כל דבר שבקדושה זהו שנאמר והחמר היה להם לחמר

היינו המילים שהם צירופי אותיות שמתקבצות למילים ומשפטים שרצו לברוא לצורך תורתם החדשה וכנגד שבעים פנים חדשות הקב"ה בלבב אותם עם שבעים לשונות חדשים וכתוצאה מכך הם נפוצו ממקומם, ועוד למעלה כתוב בארץ שנער היה מספיק לכתוב בשנער אלא לומר לך שהיו בנמיכות של הנמיכות רוחנית שכן בקעה זהו מקום נמוך וכן הארץ היא מקום נמוך שנער שעושים מעשי נערות שרק מי שנמצא בקטנות המוחין יכול להגיע למצב של ח"ו מרידה בקב"ה והתהליך הוא של ירידה

משנת הצדיק – הרה"ק רבי מנחם נחום מצ'רנוביל זצוק"ל זי"ע – י"א מרחשוון (חמישי)

רבי מנחם נחום מטשרנוביל נולד בשנת ת"צ (1730), לאביו רבי צבי בן רבי נחום גאון בגרינסק בעודנו ילד נתייתם מאביו, ובחינוכו טיפל דודו רבי נחום, אחי אביו. דודו הכיר בכשרונותיו המעולים של הנער ושלחו ללמוד תורה באחת הישיבות המהוללות בליטא, בה הצטיין ביותר והיה בין בחירי התלמידים. כשהתבגר ונשא אישה עבד כמלמדו, מקצוע שאפשר לו גם להקדיש מעותותיו לתורה, להרחיב את ידיעותיו ולקנות בה שלמות. רבי נחום לא מצא את סיפוקו בלמוד הנגלה, נפשו נמשכה אחר תורת הרז. התעמק בקבלת האר"י ותלמידיו, ואף התחיל לנהוג כמותם בחיים, בעניי גופו ובסיגופיו.

כשנתפרסם הבעש"ט, ושיטתו החדשה נודעה ברבים, נסע למיזבו' בכדי לתהות על קנקנו של המורה החדש. מאז ביקרוו הראשון הפך לתלמידו, ועם פטירת הבעש"ט קיבל עליו את מרות המגיד ממזריטש הצדיק רבי מנחם נחום נקרא בשם טברסקי. על מקור השם מספרים חסידיים סיפור זה: בתקופתו חיבה ממשלת רוסיה את נתיניה לקבוע לעצמם שמות משפחה. בשעה שבאו נציגי השלטון לביתו של ר' נחום זצ"ל לבחור לו שם משפחה היה מכוון ליבו לטבריה הקדושה, שבה נטעו תלמידי המגיד ממזריטש ובראשם רבי מנחם מנדל מוויטבסק ז"ל, את אילן החסידות בארץ ישראל, והמגיד מטשרנוביל כינה עצמו על שם המרכז החסידי החדש טברסקי. רבי נחום ניחן בכישרון רשני מובהק, והוא העמידו לשרות התנועה החסידיית להפיץ את רעיונותיה ברבים. סובב בערים ובכפרים, ובנועם מדברותיו והליכותיו בקדושה רכש לבבות לתורת הבעש"ט. בניסיעותיו אלה שם לבו גם למצבם הכלכלי והרוחני של אחינו, ובמייטב יכולתו עשה לתיקונן ושיפורן. צדיקי דורו המפורסמים העריצוהו מאוד ר' לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל כותב על המגיד מטשרנוביל בהסכמתו לספרו "מאור עינים" "איש אלקי מדה מנחם נחום מק"ק טשרנוביל, שיפוצו מעיינות חכמתו. הקדוש ר' משולם זושא מאניפולי כתב עליו: "הרב המפורסם... הישיש איש אלקי מדה מנחם נחום מטשרנוביל על אף היותו עני מרוד עסק תמיד בצדקה ואת פרושותיו האחרונות הוציא לעניים ובייחוד למצוות פדיון שבויים, בה דבק דבקות יתירה. גם כשמשו כרב בקהילת טשרנוביל חי בעוני, אולם תמימותו, ענותנותו וחסדו הנפשי לזולת שימשו מופת לרבים. ביום י"א מרחשוון שנת תקנ"ח (1797) נפטר רבי נחום מטשרנוביל, ושם מנוחתו כבוד. עוד באותה שנה הופיע בברדיטשוב ספרו הקטן "ישמח לב", ובסלאיטא ספרו הגדול "מאור עינים", שעשה רושם רב בעולם החסידות. את מקומו ירש בנו רבי מרדכי, יוצר שושלת טשרנוביל המפוארה.

סיפר רבי מנחם נחום שפעם אחת התאכסן בבית אחד והחל לומר תיקון חצות ומתוך צער עז על החורבן החל לבכות בדמעות שלישי. הפונדקאי היהודי, שהיה בור ועם הארץ, שמע קול בכי מחדרו של האורח נשוא הפנים ורץ בבהלה לראות מה קרה לאורחו. להפתעתו ראה את הרב יושב על הארץ ומקונן מרות. "כבוד הרב", שאל הכפרי, "מה אני יכול לעזור לך? הרב הפסיק לרגע וענה לו שהוא מתאבל על חורבן ירושלים. "ירושלים נחרבה!" הודיעו הכפרי, "מתי? דקות ארוכות הסביר לו הרב שהוא מתאבל על חורבן בית המקדש שאירע לפני אלפיים שנה, והוא מתפלל שמישיח צדקנו יבוא ויוציאנו מן הגלות היישר לירושלים. הפונדקאי רץ לחדר השינה שלו וסיפר לאשתו את אשר אמר הרב. הכפרית, תמימה לא פחות מבעלה, שמעה וענתה: "לך אמור לרב, שיש לנו כאן עיזים, פרות ותרנגולים שרכשנו ביזע ובעמל רב. לא נוכל להותיר כאן הכל ולעלות סתם כך לירושלים. איני רוצה שמישיח יבוא". הכפרי חזר לחדרו של הרב והבהיר את עמדתה הנחרצת של הכפרית שלו על ביאת המשיח. הרבי שהבין את עומק הבורות וחוסר הידע היהודי של בני הזוג, לא גער בכפרי. מצחו נחרש קמטים ועיניו הפיקו חמלה והוא שיגר את הכפרי עם תשובה מנומקת לפונדקאית: "הרי מפעם לפעם מתנפלים עליכם הטטרים (גויים שהיו מזויקים) אמור לאשתך שכשיבוא משיח לא תסבלו מן הטטרים. אי לכך, כדאי לה לרצות בבואו". הכפרי חזר לרעייתו והשיב את תשובתו של הרב. אשתו האזינה בתשומת לב ואז השיבה תשובה ניצחת: "אמור לרבי שלך, שהמשיח ייקח את הטטרים לירושלים שלא יציקו לנו ואותו יותיר פה"... סיפור זה היה מספר רבי מנחם נחום בעצמו במהלך השנים שלאחר מכן, ברצונו להחמיש עד כמה מנותקים היו יהודים מאמונתם. "אם היינו מחכים לביאת המשיח כדבעי", סיים הרב את דבריו, "היה הוא מגיע לגאלנו כבר".

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

תורת מהרי"ץ – יוסף צבי ב"ר ישראל דושינסקי

"וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ בֹּא אִתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֶּבֶה כִּי אֶתְּךָ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה" (ד', א')

עו"ל ולישב מה שאמר צדיק תמים, כי כ' הרמב"ן צדיק היינו בדינו אם יצא זכאי בדין אז הוא צדיק כמו שנאמר והצדיק את הצדיק, והנה מבואר כי הם היו גזולים פחות מש"פ שלא יהיו יכולים להוציא מהם בדין, וא"כ הלא גם המה היו צדיקים, אבל רק ע"י מרמה ותחבולה ובדיני בני אדם שאינם מענישים על פחות משהו פרוטה, אבל נח הי' צדיק תמים בלי ערמה כי מי שאינו רמאי נקרא תם כמו שב' רש"י על יעקב איש תם, וכ"ז נגד דורו שגם הם הי' צדיקים בדינם וע"כ אם נזכיר נח לשבח צריך לומר שהי' צדיק גמור ותמים, אבל נגד השי"ת שבאמת כולם נתחייבו בב"ד של מעלה כלי, א"כ הם לא הי' בגדר צדיקים כלל, ע"כ די אם נאמר שהי' נח צדיק, ע"כ אמר שפיר צדיק לפני דייקא.

רש"י שם, ולא נאמר צדיק תמים מכאן שאומרים מקצת שבחו וכו', ונראה עפ"י המבואר לעיל שתמים היינו ברכיו שהי' עניו ושפל רוח, והנה נגד בני אדם כמותו הי' ניכר שפלותו אבל נגד מלך מלכי המלכים הקב"ה הלא אם ישפיל עצמו עוד יותר ג"כ לא יהי' בתכלית השפלות נגד גדלות הבורא, וע"כ לעיל בדורותיו הי' גם תמים אבל לפני הקב"ה דהיינו לפני לא יתכן לומר לשון תמים דהיינו עניו, וזה שביחאה התורה את משה שהי' עניו מכל אדם היינו נגד בני אדם, אבל נגד השי"ת אין זה שום מעלה, אם אדם פחות ערך יעמוד לפני מלך בשר ודם ג"כ ידע ויכיר כי אין במעלותיו וחשיבותו כלום נגד המלך, ואף כי האדם נוצר מטפה באושה מה הוא נחשב נגד מלך הכבוד אשר מלא כל הארץ כבודו.

סגולה לפרנסה – מסירות נפש לתורה

"עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זָרַע וְקָצִיר וְקָר וְחֹם וְקִיץ וְחֹרֶף וְיוֹם וְלַיְלָה לֹא יִשְׁבְּתוּ" (ח', כ"ב)

ליבו בזוכרו את עבודת ה' שהיה עסוק בה כל חודש תשרי אלא יתאזר בגבורה ויוסיף מקודשת חגי תשרי אל החול של חיי היום יום ימשיך לדבוק בסדר העבודה שקבע לו בלימוד ויחמיד בו גם בזמנים דחוקים וגם כאשר טרוד הוא בצרכי הפרנסה ישים האדם מגמתו להבחין בין העיקר לטפל ובכל רגע פנוי יעסוק בתורה ביום ובליל מבלי להעביר את זמנו בהבל וריק וסוף הקב"ה ישלם שכרו בעולם הזה ובבא ויראה ברכה בכל עמלו ברוחניות ובגשמיות

וכן מובא בספר חן טוב זי"ע ערך לימוד "ארז"ל תכלית ימים לילות שמי שהוא טרוד ביום במשאו ומתנו ואין לו פנאי לעסוק בתורה ביום יש לו לעסוק בתורה בלילה ואין פוטר אותו מיום הדין, ובז"י רמז הכתוב אל תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ירך לעשות ר"ל אל תמנע עסק התורה הנק' טוב מבעליו שהוא הקב"ה ותאמר שאתה עמל על המחיה ועל הכלכלה ואין לך פנאי לעסוק בה שהרי יש לך זמן פנאי בלילה לעסוק בה והי"ל לאוויף ביום ותפרע בלילה וה"ש בהיות לאל ירך לעשות ר"ל בל"ל שיש לאל ירך לעשות קביעות לתורה בלילה וכאמור" עב"ל

ניתן לרמוז בס"ד פס' זה ע"ד עבודת ה' ע"ד כל ימי הארץ" ע"ד ר"ת עבודת ה' היינו בא ללמדנו דרך בעבודת ה' של היהודי בעודו חי בזה העולם שבו הוא זורע על מנת לקצור לעולם הבא זהו שנאמר זרע וקציר ומהלך עבודת ה' היא כי פעמים היהודי מרגיש קרירות בעבודת ה' ופעמים חמימות ויש על האדם לדעת כי בכל מצב יש לעבוד את ה' בין שיש לו קטנות המוחין בחינת קור ובין שיש לו גדלות המוחין בחינת חום ובכל מצב יש על היהודי לקוץ מהרע היינו קיץ ולחרף ולמסור את נפשו לטוב שכן כל דבר נקנה במסירות נפש של היהודי וכן כותב רבינו יעקב בן מאיר זי"ע המכונה ר"ת בספר הישר (ע"מ, י"ב) "ומכוחות הנפש אומץ הלב צריך להיות אומץ לב בעבודת האל-יתברך ואל ישמע למסיתים ולא למכריחים אותו לעזוב עבודת האל-יתברך ושימסור עצמו למות ולא יפחד מן המות בעבור עבודת האל-יתברך" עב"ל"ק וע"י כך יובהר לעבוד את ה' בלימוד התורה ובעשיית המצוות יומם וליל ולא ישבות מהם זהו שנאמר יום וליילה לא יישבתו ועל זה אמר הנביא ירמיה (ל"ג, כ"ה) "כה אמר ה' אם לא בריתי יומם וליילה חקות שמים וארץ לא שמת" ובמיוחד ישים האדם אל ליבו דברים אלו כאשר יוצא הוא מחמימות עבודת ה' של הימים הנוראים אל חיי השגרה של כל השנה אל יתעצב אל